

Mən bu zamana sığmazam

Zirvəyə doğru: İlyas - İlahi qüvvə, köməyə gələn

(əvvəl qəzetin
ötən saylarında)

O, xəlifcə gülümseyib mənə müvəffəqiyyətlər arzuladı. Beləliklə, mən 10 il Zaqatala Rayon Prokurorluğunda müstəntiq və üç rayonda prokuror vəzifəsində işlədim. İlyas müəllimin öyüd və nəsihətlərini heç vaxt unutmadım, Onun kadri olmağımla fəxr etdim."

Əliyev Əli Cəmil oğlu atasız böyümüşdü. Beş il yataqxana həyatı yaşayan Əli Əliyev təyinatla Tovuz Rayon Prokurorluğunda müstəntiq işləyirdi. Xarakteri və insanseverliyi ilə tezliklə Tovuz camaatının hüsn-rəğbətini qazanmışdı. Hətta tovuzlular onu "İnsan Əli" ayaması ilə tanıtmışdılar.

Əslən tovuzlu olan İlyas müəllim onun iş və mənavi keyfiyyətləri barədə yerli əhalidən eşidir və özünün xəbəri olmadan Tovuz rayon prokurorunun müavini vəzifəsinə təyin etdirir. Bir müddətdən sonra İlyas müəllim Respublika Prokuroru olarkən Əlini Şamxor (indiki Şəmkir) rayon prokurorunun Konstitusiyası müddətini yoxlayan komissiyanın tərkibinə daxil edir. Bir neçə aydan sonra Əli Əliyev Şamxor rayon prokuroru vəzifəsinə təyin edilir.

İlyas müəllimin tələbə yoldaşı Mansur İbayevin dediklərindən:

"**Qubadlı rayon prokurorluğunun müstəntiqi Arif Həsənovun CM-nin 88-1 maddəsi ilə (xüsusilə külli miqdarda talama) istintaqını apardığı çoxepizodlu, mürəkkəb cinayət işinin məhkəmə baxışında müstəntiqin peşəkarlığı və insani keyfiyyətləri diqqətimi cəlb etmişdi. İş yekunlaşdırıb Bakıya qayıdan kimi Respublika prokurorunun müavini İlyas İsmayılova zəng edərək dedim:**

- İlyas, kadr çatışmazlığından gileylənirsiniz. Arif Həsənov kimi müstəntiq ucqar rayonda qalıb passivləşə bilər.

Danışığımızda O, konkret söz demədi. Bir ildən sonra Respublika prokuroru olan kimi mənə telefon açaraq müstəntiqin ad və soyadını soruşdu. Tezliklə Arif Həsənov rayonların birinə prokurorun müavini və bir müddətdən sonra İmişli rayon prokuroru vəzifəsinə təyin edildi".

...İlyas müəllim bütün ciddiliyyəti ilə bərabər, digər sahələrdə olduğu kimi, kadr məsələlərində də qanunlara və qaydalara əməl etmək nümunəsi göstərirdi. Bir misal çəkəcəyəm, hər il yanımızda stajyor olurdu. Stajyorluq müddəti qurtarıqdan sonra prokuror xasiyyətnamə yazır və hansı işə yararlı olduğunu göstərirdi. Mən stajyorları bütün sahələrdə çalışdırır və xasiyyətnamə yazarkən prokuror köməkçisi vəzifəsinə tövsiyə edirdim (Mirzəvan Kazımov, Fəxrəddin Qəhrəmanov, Şakir Səmədov və s.).

1989-cu ildə Əhməd Abdullayevin stajyorluq müddəti başa çatdı. Onu da prokuror köməkçisi vəzifəsinə tövsiyə etdim. Kadrlar İdarəsinin prokuroru telefonla zəng edərək bildirdi ki, Əhməd Abdullayevi müstəntiq vəzifəsinə təyin etmək istəyirik. Mən etirazımı bildirdim. Səhərişi günü bu məsələ ilə əlaqədar Kadrlar İdarəsinin rəisi zəng etdi. Mən yenə etirazımı bildirdim. Axsamüstü Respublika Prokurorunun müavini Mirəğa Cəfərquliyev mənə telefon açdı və dedi ki, biz İlyas müəllimlə qərara gəlmişik ki, Əhməd Abdullayevi müstəntiq vəzifəsinə təyin edək. Sən nə üçün etiraz edirsən?

Dedim:

- Mirəğa müəllim, mən onu prokuror köməkçisi kimi yetişdirmişəm. Onun müstəntiq təyin olunmasını məsləhət bilmirəm.

Mirəğa müəllim bir az əsəbi formada:

- Hamımız ağızdolusu Qarabağ-Qarabağ deyirik. Biz Əhməd Abdullayevi Şuşa Rayon Prokurorluğuna müstəntiq təyin etmək istəyirik. Yalnız bundan sonra razılığımı bildirdim və Əhməd Abdullayev həmin gün Şuşa Rayon Prokurorluğunun müstəntiqi vəzifəsinə təyin edildi.

Təyinat məsələsi Respublika prokurorunun müstəsna səlahiyyətinə aid olsa da, İlyas müəllim qəbul edilmiş qaydalardan kənara çıxmırdı.

O, işçilərini kənar müdaxilələrdən qoruyan rəhbər idi...

Gənc yaşlarından rayon prokuroru vəzifəsində işləyən İlham Abbasov, səhv etməsə, xidməti işi ilə əlaqədar töhmət almışdı. Töhməti götürməmiş işlədiyi rayonun Partiya Komitəsinin büro qərarı ilə şəxsi uçot vərəqəsinə yazılmaqla, ona şiddətli töhmət elan olunmuş və vəzifədə qalıb-qalmaması məsələsinə müzakirə etmək üçün Respublika Prokurorluğu qarşısında vəsətət qaldırılmışdı. Hamı düşüncəli ki, İlhamı vəzifəsindən çıxaracaqlar. Hətta Mərkəzi Komitənin 1-ci katibi Ə.Vəzirovun da tələbinə baxmayaraq, İlyas müəllim onu qorudu. Bir müddət sonra iş yerini dəyişib qonşu rayona prokuror vəzifəsinə təyin etdi.

Uzun illər prokurorluq orqanlarında müxtəlif vəzifələrdə, o cümlədən 11 il Bərdə rayon prokuroru işləmiş Hüseyn Hüseynovun dediklərindən: "Bərdə RPK-nın 1-ci katibi Rüstəm Səfərləyev mənim Bərdə rayonundan dəyişilməyən barədə İnzibati Orqanlarla İş şöbəsinin müdiri Sabir Hüseynovdan xahiş edir. Sabir Hüseynov bu məsələ ilə əlaqədar Respublika prokuroru İlyas İsmayılova müraciət etməsinə məsləhət bilir. Rüstəm Səfərləyev İlyas müəllimin yanında olarkən, İdris Əsgərov orada iştirak edir. Katib mənim rayondan dəyişilməyən barədə İlyas müəllim qarşısında məsələ qaldırılanda, o, səbəbini soruşur. Qəbahət kimi Rüstəm Səfərləyev mənim yerli qəzetin redaktoru ilə dostluq münasibətində olmağımı göstərir.

İlyas müəllim deyir:

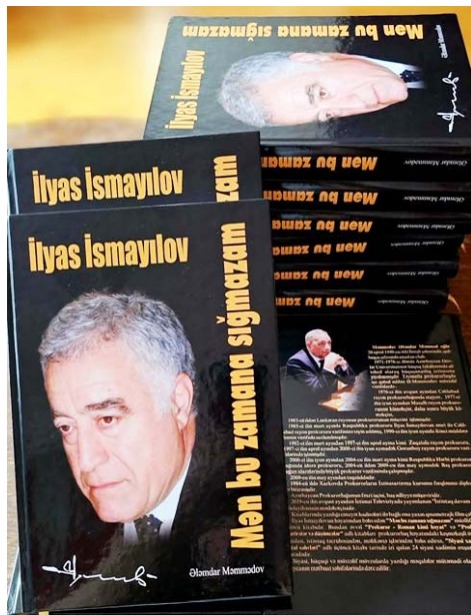
- Qəzet RPK-nın orqanıdır. Həmin redaktoru birinci katib kimi vəzifəyə Siz təyin etmisiniz. Əgər redaktor, doğrudan da, pis adamdırsa, onu nə üçün vəzifədə saxlayırsınız?

Rüstəm Səfərləyev xahişinin yerinə yetirilməməsinə görə narazı görkəmdə ayrılarkən, İlyas müəllim ona müraciətlə deyir:

- Rüstəm müəllim, ola bilər ki, prokuror müzakirə edib partiya cəzası verəsiniz. Biləsiniz ki, mən onu müdafiə edəəcəyəm.

...Erməni separatizminin xaç atası Manuçarov haqqında CM-nin 88-1 maddəsi ilə başlanmış cinayət işinin istintaqına rəhbərlik edən Respublika Prokurorunun xüsusi tapşırıqlar üzrə köməkçisi Vladimir Boqomolovun prinsipial mövqeyi Moskvadakı ermənipərəst qüvvələri qıcıqlandırır. Digər tərəfdən 1989-cu ildə Şüvəlan təcridxanasının bir hissəsini Azərbaycanın yurisdiksiyasından çıxarıb, özləri ilə gətirdikləri çox sayda agentlərin xidmətindən istifadə etməklə, vətəndaşlarımızdan yolverilməz üsullarla istədikləri ifadəni alan SSRİ Daxili İşlər Nazirliyi əməkdaşlarının qanunsuz hərəkətləri barədə İlyas İsmayilov tərəfindən CM-nin 167-ci maddəsi ilə (vəzifədən sui-istifadə etmə) başlanmış cinayət işinin istintaqı da V.Boqomolovun icraatında idi. Bu vəziyyətlə barışmayan "Mərkəz" V.Boqomolovu cəzalandırmaq, prokurorluq orqanlarından xaric etmək, hətta onun haqqında cinayət işi başlamaq istəyirdi.

Məzuniyyətini yarımçıq qoyan İlyas İsmayılov SSRİ Baş prokurorluğunda keçirilən kollegiya iclasında çıxış edərək V.Boqomolova qarşı irəli sürülən ittihamları alt-üst etdi. İlyas müəllim çı-xışında və Baş prokurora ünvanladığı məktubda işçisinə qarşı

qərəzli qəbul edilmiş hər-hansı qərarı özünə qarşı yönəlmiş hərəkət kimi qiymətləndirəcəyini və istefa verəcəyini bəyan etmişdi.

Fitnəkarları mat vəziyyətinə qoyan İlyas müəllimin cəsəreti və fədakarlığı sayəsində repressiyadan qurtulan V.Boqomolov öz fəaliyyətini müvəffəqiyyətlə davam etdirdi.

O, işçilərini həm də yalan və böhtanlardan qoruyan rəhbər idi...

Özümlə əlaqədar baş vermiş bir hadisəni də oxucuların diqqətinə çatdırmaq istəyirəm: Cəlilabad rayon prokuroru kimi fəaliyyətimin ilk aylarında bir çox fitnəkarlıqla üzləlməli oldum. Yaşlı bir qadın oğlunun həbsdən buraxılması tələbi ilə iş otağımda özünü yandırmaq səhnəsi düzəldir, məhkəməyə göndərdiyim qanuni hökm çıxarılmalı işlər əlavə istintaqa qaytarılmaq təhidi ilə rastlaşır, işçilərim haqqında əsassız şikayətlər edilir və s. və ilaxır...

1985-ci ildə Cəlilabadda ağır yol-nəqliyyat hadisəsi baş vermişdi. Lənkəran-Bakı istiqamətində hərəkət edən "Vaz-2106" markalı maşının sürücüsü Cəlilabad şəhərinin dördüncü küçəsi ərazisində yol nişanlarına məhəl qoymadan, hərəkətin əks istiqaməti ilə sürətlə maşını idarə edərək, Novoqolovka-Cəlilabad istiqamətində hərəkətdə olan "Vaz-2101" markalı maşınla toqquşmuş, nəticədə "Vaz-2101" markalı maşının sürücüsü hadisə yerində ölmüş, maşında olan qardaşı və digər yaxın qohumu ağır xəsarət almışdı. Hadisə yeri müayinə olunub, CM-nin 208-ci maddəsinin 2-ci hissəsi ilə başlanmış cinayət işi üzrə avto-texniki ekspertiza təyin edilmişdi (yol-nəqliyyat hadisələrində ekspertizanın rəyi olmadan qərar qəbul etmək mümkün deyil).

Qəza törətmiş sürücünün yol hərəkət qaydalarını aşkar, kobud şəkildə pozması, mənə bir məsələ ətrafında düşünməyə vadar edirdi. Keçən əsrin 70-ci illərində sovet cinayət qanunvericiliyini silkləyən bir hadisə baş vermişdi, yük avtomobilinin sürücüsü sərxoş vəziyyətdə maşını idarə edərək millis əməkdaşları onu saxlamaq istəyirlər. O, millis işçilərinin qanuni tələbinə məhəl qoymadan, təqibdən qurtarmaq üçün, sürəti daha da artıraraq, məktəb zonasına daxil olur və maşını saxlaya bilmədiyindən ətrafda oynayan bir dəstə uşağa çarpılır. Uşaqlardan 3-ü ölür, bir neçəsi də xəsarət alır. Həmin şəxsin əməlini istintaq orqanı RSFSR CM-nin 15,102-ci maddəsinə (ağırlaşdırıcı halda qəsdən adam öldürməyə sui-qəsd) tövsiyə etmişdi. Bu məsələ hüquq aləmində çoxlu mübahisələrə səbəb olmuş, iş SSRİ Ali Məhkəməsinin Plenumuna qədər gedib çıxmışdı. Mən də lənkəranlı sürücünün əməlini CM-nin 15,94-cü maddəsinə (ağırlaşdırıcı halda qəsdən adam öldürməyə sui-qəsd) tövsiyə etmək fikrinə düşmüşdüm.

O günlərdə Respublika prokuroru İlyas İsmayılov mənə yanına dəvət etmişdi. Bir qədər söhbət etdikdən sonra:

- Sizdə bir yol nəqliyyat hadisəsi olub, iş hansı mərhələdədir? - deyə, soruşdu.

Mən yuxarıdakı fikirlərimi İlyas müəllimlə bölüşdükdən sonra ekspertizanın rəyi alınan kimi sürücünün barəsində həbs qətimkan tədbiri seçməyimi və əməlini CM-nin 15,94-cü maddəsinə tövsiyə edəcəyimi bildirdim. İlyas müəllim sürücünün əməlini CM-nin 208-ci maddəsinin 2-ci hissəsi ilə tövsiyə edilməli olduğunu bildirdi və hökumət telefonunun dəstəyini qaldıraraq harasa zəng etdi. Salamlaşdıqdan sonra "Sizin dediyiniz məsələ ilə əlaqədar arasdıma apardım, prokurorun mövqeyini düzgün hesab edirəm", - dedi. Xəttin o başındakı adam nə dedisə, İlyas müəllim "Hər yazılana inanmaq olmaz, prokurorla söhbət etmişəm, hətta, o, cavablılığına salıb sürücünün əməlini qəsdən adam öldürməyə sui-qəsd kimi qiymətləndirmək istəyirdi" - deyə cavab verdi. Həmin şəxs yenə nə dedisə, İlyas müəllim yüksək səslə:

- Ziya Mamedoviç (DTK-nın sədri) mən də, işçilərim də, şikayətlərə həssas yanaşırıq. Ərizə provokasiya xarakterlidir. Göndərin, özümüz araşdırırıq, - deyərək, dəstəyi asdı.

Sonra İlyas müəllim mənə bildirdi ki, zərərçəkmiş şəxs səndən şikayət edib, ərizə sənə göndəriləcək, amma cinayət işinə əlavə etmə. Bir neçə gündən sonra avto-texniki ekspertizanın rəyi alındı. Sürücüyə CM-nin 208-ci maddəsinin 2-ci hissəsi ilə ittiham elan olunmaqla, barəsində həbs qətimkan tədbiri seçildi. Məhkəmənin hökmü ilə sürücü 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edildi.

Ərizəni "məxfi qırıqla" mənə göndərdilər. Oxuyarkən çox həyəcanlandım. Zərərçəkmiş DTK-nın sədri Z.Yusifzadəyə ünvanladığı ərizədə göstərirdi ki, rayon prokuroru Ə.Məmmədov əvvəllər Lənkəranda işlədiyinə görə sürücünü yaxından tanıyır və onu cinayət məsuliyyətindən qurtarmaq istəyir. Prokuror heç kimi saymır, hər yerdə deyir ki, "30 il kolxoz sədri işləmiş atam MK-nın birinci katibi Kamran Bağirovla yaxın dostdur. Mən nə istəsəm, onu da edərdim. Heç kim mənə toxuna bilməz" (illər sonra ərizənin təşkilatçısının kimliyi ni öyrəndim).

(ardı var)